

ارائه راهکارهای تقویت دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در عرصه بین‌الملل

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۸۵۹

کد موضوعی: ۲۷۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: ارائه راهکارهای تقویت دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در عرصه بین‌الملل

نام دفتر: مطالعات فرهنگی و آموزش

تهیه و تدوین: مهدی مرادی

ناظر علمی: موسی بیات

همکاران: مهدی شریعتی فیض‌آبادی، میثم رحیمی‌زاده

اظهار نظر کننده: فاطمه سلیمانی پورلک

ویراستار ادبی: طاهره سیدمحمد

واژه‌های کلیدی:

۱. دیپلماسی ورزشی

۲. روابط بین‌الملل

۳. وزارت ورزش و جوانان

۴. کمیته ملی المپیک

۵. کمیته ملی پارالمپیک

۶. فدراسیون‌های ورزشی

۷. کرسی‌های ورزشی

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱/۱۶

به نام خدا

فهرست مطالب

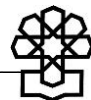
۱	چکیده.....
۱	خلاصه مدیریتی.....
۴	مقدمه.....
۵	۱. دیپلماسی ورزش در ایران.....
۱۷	۲. نهادهای مهم ورزشی در عرصه بین‌الملل.....
۱۹	۳. کارکردهای دیپلماسی ورزشی در کشورهای منتخب.....
۲۰	جمع‌بندی و پیشنهاد.....
۲۲	منابع و مأخذ.....

فهرست نمودار

۱	نمودار ۱. توزیع فراوانی مقوله «دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌الملل» در برنامه‌های اول تا ششم توسعه به تفکیک احکام مصرح و غیرمصرح.....
۱۲	نمودار ۲. مجموع کرسی‌های مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش به تفکیک فدراسیون.....
۱۳	نمودار ۳. کرسی‌های جهانی مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش به تفکیک فدراسیون.....
۱۴	نمودار ۴. کرسی‌های قاره‌ای مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش به تفکیک فدراسیون.....

فهرست جداول

۸	جدول ۱. جرمه‌ها و بدهی‌های فوتبال ایران توسط فدراسیون بین‌المللی فوتبال و دادگاه حکمیت ورزش در ۱۰ سال اخیر.....
۸	جدول ۲. جایگاه دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌الملل در قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان.....
۱۰	جدول ۳. کرسی‌های مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش به تفکیک فدراسیون، جنسیت و سطح سال ۱۴۰۱.....
۱۷	جدول ۴. نهادهای مهم ورزشی در عرصه بین‌الملل.....
۱۹	جدول ۵. راهبردهای دیپلماسی ورزشی در کشورهای منتخب.....

ارائه راهکارهای تقویت دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران در عرصه بین‌الملل

چکیده

ورزش بین‌الملل با سازوکارها و نهادهای بزرگ خود از جمله کمیته بین‌المللی المپیک (۲۰۸ عضو) و فیفا (۲۱۲ عضو) توانسته است حتی از سازمان ملل متحد (۱۹۶ عضو) نیز پیشی گرفته و موفقیت یک کشور در این رویدادها با اعتباری جهانی همراه باشد. مفهوم دیپلماسی ورزش به‌عنوان یکی از شاخص‌های اصلی توسعه قدرت نرم و دیپلماسی عمومی مورد توجه بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و اقتصادهای نوظهور (بریکس) قرار گرفته است. جهان امروز معتقد است همان‌گونه که دیپلمات‌ها برای تحقق منافع ملی به دور می‌نشینند، ورزشکاران نیز برای تقویت این منافع به دور پیست می‌دوند. صرف‌نظر از پیشینه تاریخی ورزش در گسترش صلح و جلوگیری از دشمنی‌های میان کشورها، ظرفیت‌های مختلف جهانی‌اش ابزار قدرتمندی است که دولت‌ها می‌توانند به‌صورت گسترده از آن برای پیشبرد خواسته‌ها و منافع ملی خود استفاده کنند و از ظرفیت‌های پنهان آن سود ببرند. به‌نظر می‌رسد که سیاستمداران عرصه روابط دیپلماتیک کشورمان همچنان بهره‌مندی بهینه و مناسبی از قدرت دیپلماتیک ورزشکاران، داوران، مربیان و به‌طور کلی موقعیت ورزش ایران نمی‌کنند و به‌رغم استفاده غیرمستقیم سایر کشورها از ورزش برای رساندن پیام خود به جامعه جهانی، این موضوع در دستگاه دیپلماتیک کشور ما مورد استفاده جدی قرار گرفته است.

در این میان مطالعه «چیستی، چرایی و چگونگی» استفاده از دیپلماسی ورزشی در کشورهای موفق و همچنین وضعیت موجود دیپلماسی ورزش کشورمان می‌تواند تصویر روشن و دقیق‌تری از ورزش به‌عنوان اهرمی در راستای تقویت ارتباطات و تعاملات عرصه بین‌الملل ارائه نماید.

خلاصه مدیریتی

در سال‌های اخیر فشارهای اقتصادی، راهبردی و اجتماعی در سطوح منطقه‌ای و نهادهای بین‌المللی علیه جمهوری اسلامی ایران افزایش یافته است. یکی از این عرصه‌های فشار، حوزه دیپلماسی ورزشی است. تهدیدات فدراسیون‌های بین‌المللی ورزشی علیه کشور را می‌توان یکی از شاخص‌های «تهدیدهای نوظهور» دانست. هدف اصلی بازیگران نظام جهانی از اقدامات محدودکننده ورزشی و راهبردی علیه کشور را می‌توان «تصاعد بحران» علیه مشروعیت و ساختار سیاسی ایران دانست. یکی از دلایل اصلی افزایش فشار کنفدراسیون‌های ورزشی علیه ایران می‌تواند ناشی از محدود بودن حوزه دیپلماسی ورزش ایران باشد.

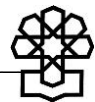
کمیته ملی المپیک و کمیته ملی پارالمپیک به‌عنوان بالاترین نهادهای ورزشی کشورمان در عرصه بین‌الملل محسوب می‌شوند. از سویی، کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) و کمیته بین‌المللی پارالمپیک (IPC) نهادهای بین‌المللی متناظر این دو نهاد ورزشی داخلی هستند که در صورت بروز مشکلات و مسائل در ورزش کشورمان، این نهادهای بین‌المللی ورود کرده و پیگیری می‌نمایند. همچنین بالغ بر ۱۶۰ فدراسیون بین‌المللی و اجلاسیه جهانی در حوزه ورزش جهان فعالیت دارند که ۵۴ فدراسیون ورزشی ملی و ۱۰۰ انجمن ورزش ملی در کشورمان نمایندگی این نهادهای ورزشی رشته‌های مختلف در عرصه بین‌الملل را برعهده دارند که دست‌اندرکاران و اعضای فعال در ۴۶ فدراسیون ورزشی ملی و کمیته ملی پارالمپیک موفق به تصدی ۳۶۶ کرسی بین‌المللی شده‌اند که سطح ۱۳۷ کرسی جهانی، ۱۸۵ کرسی قاره‌ای شامل آسیایی و آسیا - اقیانوسیه و درنهایت ۴۴ کرسی دیگر نیز منطقه‌ای و مشتمل بر آسیای مرکزی و غرب آسیاست.

مطابق قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹، بالاترین نهاد سیاستگذار، ناظر و هماهنگ‌ساز در حوزه ورزش کشور وزارت ورزش و جوانان است و طبق جزء «۱۳» بند «الف» ماده (۴) این قانون وظیفه «حمایت، نظارت و هماهنگ‌سازی فعالیت‌های کلیه نهادهای ورزشی اعم از کمیته ملی المپیک، کمیته ملی پارالمپیک، فدراسیون‌ها، انجمن‌ها، هیئت‌ها و کمیته‌های ورزشی به‌منظور حسن اجرای وظایف» برعهده این وزارتخانه است. بنابراین در راستای بهره‌مندی از دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌الملل در ورزش می‌بایست این نظم‌بخشی، انسجام و یکپارچگی را این وزارتخانه اجرایی‌سازی نماید.

محتوای بند «الف» ماده (۴) قانون فوق‌الذکر شامل وظایف ۲۵گانه این وزارتخانه در حوزه ورزش است که پنج وظیفه از آن به‌صورت صریح و غیرصریح به حوزه بین‌الملل و ارتباط با نهادهای ورزشی بین‌المللی اشاره دارد و این موضوع توجه ویژه قانونگذار به عرصه بین‌الملل و دیپلماسی ورزش و اهمیت و ضرورت امر را در این حوزه نشان می‌دهد که نیازمند فعالیت حداکثری بیش از پیش این وزارتخانه در این عرصه است.

بررسی عملکرد وزارت ورزش و جوانان در حوزه دیپلماسی ورزشی، کسب کرسی‌های مؤثر ورزشی و ارتباط با نهادهای بین‌الملل حوزه ورزش در یک دهه گذشته نشان می‌دهد که رویکرد منفعلانه‌ای داشته و حوزه بین‌الملل این وزارتخانه نتوانسته است از نقش تزئینی خود خارج شده و اقدامات راهگشا و اثربخشی را در این حوزه رقم بزند، زیرا میزان پرونده‌های مفتوح و شکست‌خورده کشورمان هم در بخش ملی و هم باشگاهی در نهادهای بین‌المللی ورزش بیشتر شده و میزان تعلیق و تحریم فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی نسبت به گذشته افزایش یافته است.

موضوع حائز اهمیت دیگر اینکه از ۳۶۶ کرسی مجامع بین‌المللی ورزش مورد تصدی ورزش ایران، غالب کرسی‌ها مهم و تأثیرگذار نیستند و کرسی‌های اثربخش و کارا معمولاً عضویت در هیئت رئیسه فدراسیون‌های جهانی و آسیایی رشته‌های مرتبط و همچنین عضویت در شورا و هیئت اجرایی نهادهای ورزشی بین‌المللی از جمله کمیته‌های بین‌المللی المپیک و

پارالمپیک، شورای المپیک آسیاست که از آخرین عضویت یک ایرانی در کمیته بین‌المللی المپیک نزدیک به ۱۸ سال می‌گذرد. این در حالی است که کشورهایی چون بوتان و افغانستان که در ورزش قدرتی ندارند در این کمیته عضویت دارند.

افزون بر این، به‌نظر می‌رسد که سیاستمداران عرصه روابط دیپلماتیک کشورمان همچنان بهره‌مندی بهینه و مناسبی از قدرت دیپلماتیک ورزشکاران، داوران، مربیان و به‌طور کلی موقعیت ورزش ایران نمی‌کنند و به‌رغم استفاده غیرمستقیم سایر کشورها از ورزش برای رساندن پیام خود به جامعه جهانی، این موضوع در دستگاه دیپلماتیک کشور ما مورد استفاده جدی قرار گرفته است.

فقدان استراتژی کلان، نداشتن ضمانت اجرایی مناسب و نبود دیپلماسی هم‌افزا (و نه جرقه‌ای) در وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران سبب شده تا ورزش نتواند خود را به‌عنوان اهرمی سیاسی - اقتصادی برای رسیدن به اهداف عالیه نظام مطرح نماید. در فضای ظالمانه تحریم دولت آمریکا، ورزش ایران می‌تواند به‌عنوان اهرمی برای تسهیل و تقویت روابط با سایر کشورها از جمله کشورهای همسایه، مورد استفاده قرار گیرد تا علاوه بر تقویت تعاملات ورزشی در عرصه بین‌الملل، ایران را به‌عنوان کشوری باز و با پتانسیل بالا در جهت توسعه گفتگو و تعامل به جهانیان معرفی نماید.

لذا در راستای عملیاتی شدن نقش ورزش در دیپلماسی عمومی و تسهیل‌گری آن در ارتباطات بین‌المللی و همچنین تقویت و ارتقای ورزش در عرصه داخلی و خارجی، راهکارهای ذیل پیشنهاد می‌شود:

– ایجاد پست سازمانی رایزن ورزشی در سفارتخانه‌های کشورهای هدف با شرح وظایف مشخص با همکاری

وزارت امور خارجه، سازمان امور اداری و استخدامی و وزارت ورزش و جوانان

– افزودن شاخص «تسلط به یک زبان خارجی با اولویت زبان انگلیسی» در شرایط اختصاصی نامزدهای

متصدی پست‌های مدیریتی کمیته‌های ملی المپیک و پارالمپیک و فدراسیون‌های ورزشی

– برگزاری اردوهای مشترک تیم‌های ملی کشورمان با کشورهای قدرتمند و افتخارآفرین در رشته‌های

پُرمدال بازی‌های المپیک، پارالمپیک، آسیایی و پارآسیایی

– انعقاد تفاهمنامه با باشگاه‌های قدرتمند و دارای آکادمی در سراسر جهان در رشته‌های ورزشی درآمدزا

در ورزش و دارای ظرفیت در ورزش کشورمان از جمله رشته‌های فوتبال، والیبال و بسکتبال

– برگزاری «بازی‌های نوروز» با حضور کشورهای برگزارکننده جشن نوروز و مسابقات جام خزر با حضور

کشورهای حاشیه دریای خزر در رشته‌های ورزشی منتخب

دیپلماسی ورزش در متون مختلف تعاریف متعددی دارد که می‌توان به بارزترین آن یعنی «جنگ بدون شلیک»^۱ اشاره کرد. ورزش ابزاری «کم‌خطر، کم‌هزینه و پرمحتوا» برای فعالیت‌های دیپلماتیک است.^۲ در تعریفی جامع، دیپلماسی ورزش را می‌توان بخش پُرنرنگ دیپلماسی عمومی نامید که در آن از تمامی ظرفیت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری ورزش یک کشور از قبیل تجهیزات و فضاهای ورزشی، ورزشکاران، مربیان، مدیران ورزشی و... استفاده می‌شود تا قدرت نرم آن در عرصه بین‌الملل تقویت گردد.^۳

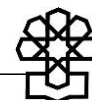
امروزه ورزش را به‌عنوان بخشی از زندگی اجتماعی جهان مدرن می‌دانند؛ از پروپاگاندا‌ی نازی در المپیک تابستانی ۱۹۳۶ برلین تا «المپیک قرن» در ۲۰۰۸ پکن، ورزش همواره به‌عنوان ابزاری در دست قدرت‌های جهان بوده تا علاوه بر نمایش قدرت، غرور ملی و میهن‌پرستی خود را نیز تقویت نمایند.^۴ هیتلر در بازی‌های المپیک تابستانی ۱۹۳۶ و موسولینی در جام جهانی ۱۹۳۴ فوتبال، ورزش را دستمایه تثبیت و نمایش قدرت حکومت‌های خود به جهانیان قرار دادند و این موضوع سبب شد تا آن بازی‌ها به‌عنوان «المپیک هیتلر» و نه «المپیک برلین» بر پیکره بازی‌های المپیک باقی بماند.^۵ شاید مفهوم «ورزش سیاسی» بهترین تعبیر ورزش بین‌الملل در آن زمان بود، چراکه تا بعد از جنگ جهانی دوم، ورزش به‌عنوان ابزاری در اختیار مباحث بین‌المللی و صرفاً به‌منظور نمایش قدرت کشورها در آن زمان بود.

پس از جنگ جهانی دوم در کنار مطرح شدن مفاهیمی مانند قدرت نرم، دیپلماسی نوین و دیپلماسی عمومی، ورزش به‌تدریج به‌عنوان ابزاری کارآمد و قابل انعطاف در سیاست خارجه زمینه‌ساز «از سرگیری» روابط میان دولت‌ها گردید. نمونه بارز و تاریخی آن در آوریل ۱۹۷۱ رخ داد و بعدها به‌عنوان دیپلماسی پینگ‌پنگ نام گرفت. این ملاقات تاریخی را ابتدا کمیته ملی غیرانتفاعی آمریکا پیشنهاد داد و بعدها این پیشنهاد توسط دولت‌های مائو و نیکسون به‌عنوان ابزاری برای سنجش از بین بردن سردی روابط میان چین و آمریکا استفاده شد.^۶

صرفنظر از پیشینه تاریخی ورزش در گسترش صلح و جلوگیری از دشمنی‌های میان کشورها، ورزش و ظرفیت‌های مختلف جهانی‌اش ابزار قدرتمندی است که دولت‌ها می‌توانند به‌صورت گسترده از آن برای پیشبرد خواسته‌ها و منافع ملی خود استفاده کنند و از ظرفیت‌های پیدا و پنهان آن سود ببرند.^۷ ورزش در عرصه بین‌الملل کارکردهای فراوانی دارد که مهم‌ترین آنها شامل موارد ذیل است:

۱. ورزش می‌تواند صدای یک ملت را رساتر نماید و نقش مکمل را برای سیاست‌های دولت‌ها ایفا نماید.

1. Jackson, S. J. (2013). The contested terrain of sport diplomacy in a globalizing world. *International Area Studies Review*, 16(3), 284-274.
2. Pigman, G. A., & Rofe, J. S. (2014). Sport and Diplomacy. *An Introduction*. *Sport in Society*, 17(9), 1095-1097.
۳. مهدی شریعتی فیض‌آبادی. طراحی مؤلفه‌های شکل‌دهنده دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران، رساله دکترا دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران، ۱۳۹۴.
۴. مهدی شریعتی فیض‌آبادی و مازیار ناظمی. طراحی مفاهیم فرهنگ صلح‌ساز ورزش در توسعه روابط بین‌الملل (مطالعه موردی طرح و بو جهان عاری از خشونت و افراطی‌گری ریاست‌جمهور ایران)، فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، سال ششم، شماره ۲۴، صص: ۱۶۳-۱۸۸، ۱۳۹۶.
۵. محمد خبیری و مهدی شریعتی فیض‌آبادی. سپتامبر سیاه: ورزش و تروریسم بین‌الملل، انتشارات تیک‌تاک، ۱۳۹۵.
6. Murray, S., & Pigman, G. A. (2014). Mapping the Relationship Between International Sport and Diplomacy. *Sport in Society*, 17 (9), . 1118_1098.
7. Nygård, H. M., & Gates, S. (2013). Soft Power at Home and Abroad: Sport Diplomacy, Politics and Peace-building. *International Area Studies Review*, 16(3), 235-243.

۲. رویدادهای بزرگ ورزشی برای ملت میزبان فرصت‌های مهم دیپلماسی عمومی را فراهم می‌سازد.

۳. تعاملات دیپلماسی ورزش مسیری نرم برای کشف تغییرات سیاسی محتمل است. آنها مسیرهای جایگزین برای گفتگو میان ملل و افراد ایجاد و در مواردی ابزاری برای تحریک یا تنبیه یک ملت را فراهم می‌آورند.^۱

ورزش به صورت شفاف با «تصویر» و «ویژند» یک دولت در ارتباط است و با ایجاد غرور ملی از طریق دستاوردهای مختلف و ایجاد هویتی خاص بر روی صحنه بین‌المللی که برای سایرین نیز جذاب است موجبات «ساخت ملی» را فراهم می‌سازد.

با توجه به تعاریف و کارکردهای متعدد ورزش در دیپلماسی عمومی و نقش آن در روابط بین کشورها، ملت‌ها و دول مختلف می‌بایست در این مجال بررسی شود که دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران تا چه میزان از این ظرفیت بی‌نظیر بهره‌مند شده و در راستای منافع ملی از آن استفاده کرده است.

۱. دیپلماسی ورزش در ایران

نقطه آغاز حرکت ورزش ایران را پیش از انقلاب می‌توان میزبانی بازی‌های آسیایی ۱۹۷۴ تهران دانست که ۲۲۵ نماینده رسانه‌ای از ۹۷ آژانس خبری سه قاره جهان این بازی‌ها را پوشش رسانه‌ای داده بودند.^۲

جمهوری اسلامی ایران در اولین سال‌های پس از انقلاب و در بحبوحه جنگ سرد، بازی‌های المپیک ۱۹۸۰ مسکو و ۱۹۸۴ لس‌آنجلس را تحریم نمود که این موضوع تا به امروز در بین تمام کشورهای عضو کمیته بین‌المللی المپیک، منحصر به فرد بوده و ایران تنها کشور جهان است که هر دو دوره این بازی‌ها را تحریم کرده است.

شروع جنگ تحمیلی توسط رژیم بعثی در سال ۱۳۵۹ موجب شد که نه تنها ورزش، بلکه مجموعه سیستم روابط خارجه کشورمان همانند بخش‌های دیگر بیشتر به دنبال مقاومت در برابر دشمن متخاصم باشند. نمود وطن‌پرستی را در آن زمان می‌توان به خوبی در میان ورزشکاران ایرانی مشاهده کرد. در سال‌های اولیه پس از جنگ، سازمان‌های بین‌المللی ورزشی بزرگ پیشنهاد میانجیگری جهت از سرگیری روابط میان ایران و غرب به‌ویژه آمریکا را دادند که با توجه به جنایت هولناک آمریکایی‌ها در آن زمان، این موضوع به هیچ عنوان پذیرفته نشد.^۳

مطبوعات آن زمان در نیمه دهه ۷۰ شمسی، مسابقات کشتی فوریه ۱۹۹۸ را «دیپلماسی کشتی» نامیدند. در دست گرفتن تصویر مقام معظم رهبری توسط داگلاس کشتی‌گیر آمریکایی در حضور اصحاب رسانه پیامی بزرگ برای مردمان جهان و به شکل خاص مردمان دو کشور داشت.^۴ چند ماه پس از این بازی‌ها و در مرحله انتخابی مسابقات جام جهانی فوتبال ۱۹۹۸ فرانسه، فوتبالیست‌های کشورمان توانستند پس از ۲۰ سال (بعد از جام جهانی ۱۹۷۸ آرژانتین) و برای اولین

1. Postlethwaite, V., & Grix, J. (2016). Beyond the Acronyms: Sport Diplomacy and the Classification of the International Olympic Committee. *Diplomacy & Statecraft*, 27(2), 295-313.

2. Amirtash, A. M. (2005). Iran and the Asian games: The largest sports event in the Middle East. *Sport in Society*, 8(3), 449-467.

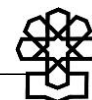
۳. محمد خبیری. جایگاه ورزش در دیپلماسی عمومی. طرح پژوهشی مرکز مطالعات و پژوهش‌های وزارت ورزش و جوانان، ۱۳۹۶.

۴. مهدی شریعتی فیض‌آبادی و محمود گودرزی. جایگاه دیپلماسی ورزش در روابط بین‌الملل جمهوری اسلامی ایران؛ رویکرد کیفی مبتنی بر تحلیل محتوا، دوفصلنامه دانش سیاسی، سال یازدهم، شماره دوم، صص: ۱۲۷-۹۵، ۱۳۹۴.

بار پس از انقلاب اسلامی به بزرگ‌ترین رویداد ورزشی تکرشته‌ای جهان راه پیدا کنند. جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه نقطه عطفی در ورزش ایران بود جایی که فوتبال ایران با پیروزی بر ایالات متحده در مرحله گروهی موجبات انتقال بازیکنان فوتبال ایران به لیگ‌های معتبر کشورهای اروپایی همچون بوندسلیگا و لیگ برتر انگلستان شد. این اتفاق سبب شد سفیران ورزشی ایران تصویری جدید از «ایران پس از جنگ» به جامعه جهانی ارائه نمایند و این مسابقه به‌عنوان سیاسی‌ترین مسابقه فوتبال در ادوار جام جهانی فوتبال نامیده شد.

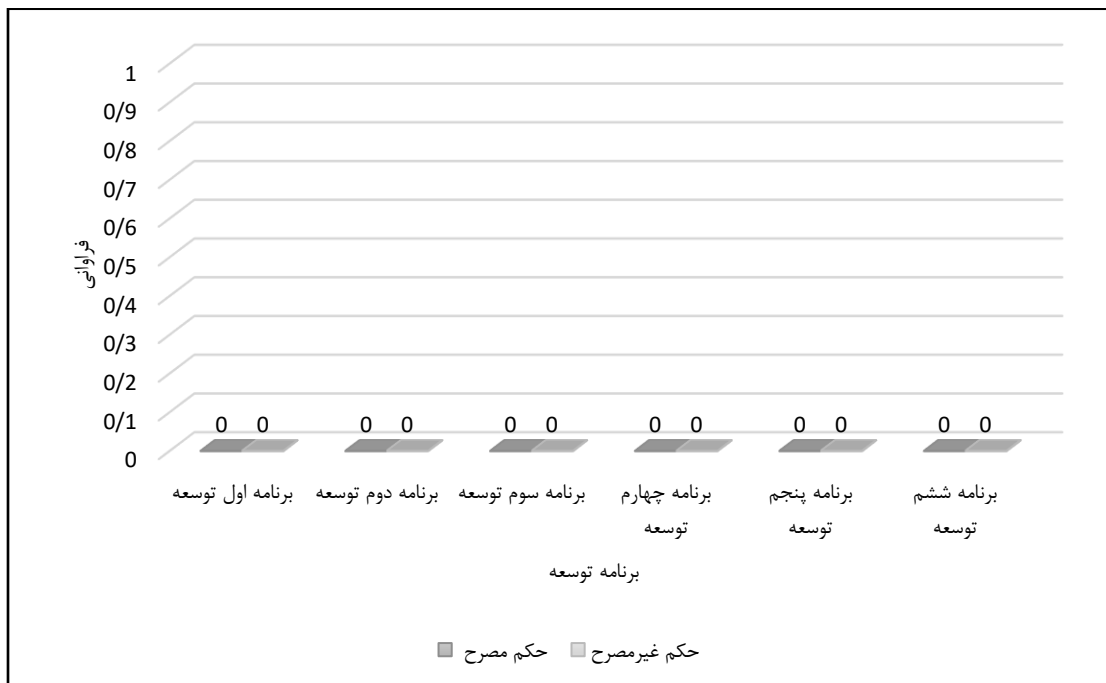
هزاره سوم میلادی برای ورزش ایران با افتخارآفرینی در المپیک ۲۰۰۰ سیدنی آغاز شد. کاروان ورزشی ایران با کسب ۳ مدال طلا در رشته‌های تکواندو، وزنه‌برداری و کشتی توانست نتیجه‌ای تاریخی در این دوره از بازی‌ها به‌دست آورد. المپیک ۲۰۱۲ لندن را می‌توان تاریخ‌سازترین بازی‌ها برای ورزشکاران ایرانی نامید. جایی که کاروان ایران برای اولین بار با کسب ۷ طلا، ۵ نقره و یک برنز در جایگاه دوازدهم جهان قرار گرفت.

تیم ملی فوتبال ایران اگرچه نتوانست در جام جهانی ۲۰۰۲ حضور یابد، اما چهار دوره حضور در جام‌های جهانی ۲۰۰۶ آلمان، ۲۰۱۴ برزیل، ۲۰۱۸ روسیه و ۲۰۲۲ قطر موجب تقویت جایگاه بین‌المللی کشورمان شد. به‌عنوان نمونه مسابقه ایران با پرتغال در مرحله گروهی جام جهانی ۲۰۱۸ روسیه سبب شد تا تحلیل‌گر انگلیسی مسابقه، تیم ملی ایران را شایسته پیروزی و فوتبال‌یست‌های ایرانی را برای قریب به ۸۰۰ میلیون بیننده این مسابقه با هویت و منسجم تفسیر نماید. حضور قریب به یک دهه والیبالیست‌های ایران در لیگ جهانی، حضور بسکتبال در المپیک ۲۰۲۰ توکیو در کنار موفقیت‌های داوران و مربیان ایرانی از جمله قضاوت داور ایرانی در فینال مسابقات فوتبال بازی‌های المپیک ۲۰۱۶، قضاوت داور کشورمان در فینال مسابقات تنیس گرناسلم ایالات متحده در سال ۲۰۱۹، مربیگری ایرانیان در تیم‌های ملی برخی از رشته‌های ورزشی سایر کشورها مبین این موضوع است که ورزش ایران توانسته موفقیت‌های چشمگیری در عرصه بین‌الملل کسب نماید. هرچند به‌نظر می‌رسد لزوم طراحی برنامه‌ای جامع به‌منظور استفاده از این ظرفیت می‌تواند گره‌گشای بسیاری از چالش‌های ورزشی کشورمان در عرصه بین‌الملل باشد.

۱-۱. جایگاه دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌الملل در برنامه‌های اول تا ششم توسعه

نمودار ۱. توزیع فراوانی مقوله «دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌الملل» در برنامه‌های اول تا ششم توسعه به تفکیک احکام مصرح و غیرمصرح

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

اطلاعات و آمار نمودار ۱ نشان می‌دهد که دیپلماسی ورزشی و امور بین‌الملل در برنامه‌های توسعه هیچ‌گونه جایگاهی نداشته است.

در سال‌های اخیر فشارهای اقتصادی، راهبردی و اجتماعی در سطوح منطقه‌ای و نهادهای بین‌المللی علیه جمهوری اسلامی ایران افزایش یافته است. یکی از این عرصه‌های فشار، حوزه دیپلماسی ورزشی است. تهدیدات فدراسیون‌های بین‌المللی ورزشی علیه کشور را می‌توان یکی از شاخص‌های «تهدیدهای نوظهور» دانست. هدف اصلی بازیگران نظام جهانی از اقدامات محدودکننده ورزشی و راهبردی علیه کشور را می‌توان «تصاعد بحران» علیه نظام جمهوری اسلامی ایران دانست. یکی از دلایل اصلی افزایش فشار کنفدراسیون‌های ورزشی علیه ایران می‌تواند ناشی از محدود بودن حوزه دیپلماسی ورزشی باشد.

از سویی، غالب قراردادهای حرفه‌ای رشته‌های مختلف ورزشی با مربیان و بازیکنان خارجی فعال در ایران به‌ویژه در رشته فوتبال دارای مشکل می‌شود و سالیانه پرونده‌های مفتوح متعددی در نهادهای حقوقی مربوطه جهانی علیه فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی کشورمان شکل می‌گیرد که در غالب آنها نیز با شکست مواجه می‌شویم. براساس اطلاعات

مندرج در جدول ۱، جریمه‌ها و بدهی‌های فوتبال ایران از سال ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ برای تیم ملی فوتبال، باشگاه پرسپولیس و باشگاه استقلال توسط فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا) و دادگاه حکمیت ورزش بالغ بر ۳۰ میلیون دلار بوده است.^۱ بنابراین برنامه‌های توسعه یکی از ظرفیت‌های بی‌نظیر جهت حل برخی از مسائل مهم عرصه بین‌المللی ورزش است که متأسفانه تاکنون بدان هیچ توجهی نشده و لزوم پرداختن به این مقوله در برنامه هفتم توسعه با ارائه رویکردی گره‌گشا و اثربخش پیشنهاد می‌شود.

جدول ۱. جریمه‌ها و بدهی‌های فوتبال ایران توسط فدراسیون بین‌المللی فوتبال و دادگاه حکمیت ورزش در ۱۰ سال اخیر^۲

تیم/گروه	مبالغ
کادر فنی تیم ملی فوتبال ایران	۶/۳۳۷ میلیون یورو + ۴۵۰ هزار دلار
کادر فنی و بازیکنان باشگاه پرسپولیس تهران	۱۳/۶۵ میلیون دلار
کادر فنی و بازیکنان باشگاه استقلال تهران	۱۰/۵ میلیون دلار
مجموع	۶/۳۳۷ میلیون یورو + ۲۲/۶ میلیون دلار

۱-۲. جایگاه دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌الملل در قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان

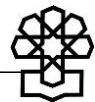
جدول ۲. جایگاه دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌الملل در قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان

ردیف	عنوان	متن
۱	جزء «۵» بند «الف» ماده (۴)	جذب، سامان‌دهی و تسهیل مشارکت، تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی به‌منظور توسعه ورزش کشور
۲	جزء «۹» بند «الف» ماده (۴)	تسهیل دسترسی مردم برای تماشای مسابقات ورزشی مهم بین‌المللی و ملی در مکان‌های عمومی و محیط‌های ورزشی روستایی و شهری کشور
۳	جزء «۱۴» بند «الف» ماده (۴)	توسعه ارتباطات و حمایت از حضور نمایندگان جمهوری اسلامی ایران در مجامع ورزشی بین‌المللی و عضویت یا نمایندگی در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی ورزشی با هماهنگی و همکاری وزارت امور خارجه
۴	جزء «۱۷» بند «الف» ماده (۴)	تهیه و تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به اعزام ورزشکاران و مربیان به خارج از کشور و همچنین ورود ورزشکاران، مربیان و تیم‌های ورزشی خارجی به داخل کشور و نظارت بر حسن اجرای آن
۵	جزء «۱۹» بند «الف» ماده (۴)	ارتقا و تقویت جایگاه ورزش قهرمانی کشور در عرصه‌های جهانی و بین‌المللی

مأخذ: قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان، مصوب ۱۳۹۹ مجلس شورای اسلامی.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. گزارش سیاستی با عنوان «واکاوی مسئله قراردادهای حرفه‌ای ورزشی با تأکید بر رشته فوتبال». شماره مسلسل: ۱۷۱۷۴، تاریخ انتشار: مهرماه ۱۳۹۹.

۲. همان.

کمیته ملی المپیک و کمیته ملی پارالمپیک به‌عنوان بالاترین نهادهای ورزشی کشورمان در عرصه بین‌الملل ورزش محسوب می‌شوند که در خصوص موضوعات و مسائل ورزش کشور محل رجوع کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) و کمیته بین‌المللی پارالمپیک (IPC) قرار می‌گیرند.

از سویی، بالغ بر ۱۶۰ فدراسیون بین‌المللی و اجلاس جهانی در حوزه ورزش جهان فعالیت دارند که ۵۴ فدراسیون ورزشی ملی و ۱۰۰ انجمن ورزش ملی در کشورمان نمایندگی این نهادهای ورزشی رشته‌های مختلف در عرصه بین‌الملل را برعهده دارند. از سوی دیگر، کمیته‌های ملی المپیک و پارالمپیک و فدراسیون‌های ورزشی به‌عنوان نهاد عمومی غیردولتی، ۵۰ درصد بودجه خود را در قالب کمک از دولت دریافت می‌کنند.

مطابق قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹، بالاترین نهاد سیاستگذار، ناظر و هماهنگ‌ساز در حوزه ورزش کشور وزارت ورزش و جوانان است و طبق جزء «۱۳» بند «الف» ماده (۴) این قانون وظیفه «حمایت، نظارت و هماهنگ‌سازی فعالیت‌های کلیه نهادهای ورزشی اعم از کمیته ملی المپیک، کمیته ملی پارالمپیک، فدراسیون‌ها، انجمن‌ها، هیئت‌ها و کمیته‌های ورزشی به‌منظور حسن اجرای وظایف» برعهده این وزارتخانه است. بنابراین در راستای بهره‌مندی از دیپلماسی ورزشی و روابط بین‌الملل در ورزش می‌بایست این نظم‌بخشی، انسجام و یکپارچگی را این وزارتخانه اجرایی‌سازی نماید. محتوای بند «الف» ماده (۴) قانون فوق‌الذکر شامل وظایف ۲۵‌گانه این وزارتخانه در حوزه ورزش است که پنج وظیفه از آن به‌صورت صریح و غیرصریح به حوزه بین‌الملل و ارتباط با نهادهای ورزشی بین‌المللی اشاره دارد که در جدول ۲ قابل مشاهده است و این اطلاعات نشان می‌دهد که قانونگذار توجه ویژه‌ای به عرصه بین‌الملل و دیپلماسی ورزش و اهمیت و ضرورت امر در این حوزه داشته است که لزوم فعالیت حداکثری بیش از پیش این وزارتخانه را در این عرصه می‌طلبد.

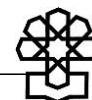
شایان ذکر است که بررسی عملکرد وزارت ورزش و جوانان در حوزه دیپلماسی ورزشی، ارتباط با نهادهای بین‌الملل حوزه ورزش و کسب کرسی‌های مؤثر ورزشی (مندرج در جدول ۳) در یک دهه گذشته نشان می‌دهد که رویکرد منفعلانه‌ای داشته است و حوزه بین‌الملل این وزارتخانه نتوانسته از نقش تزئینی خود خارج شده و اقدامات راهگشا و اثربخشی را در این حوزه رقم بزند، زیرا میزان پرونده‌های مفتوح و شکست‌خورده کشورمان در نهادهای بین‌المللی ورزش (بخشی از آن در جدول ۱ درج شده است) هم در بخش ملی و هم باشگاهی بیشتر شده و میزان تعلیق و تحریم فدراسیون‌ها (ازجمله تعلیق جودو به مدت چهار سال) و باشگاه‌های ورزشی (ازجمله کنار گذاشته شدن باشگاه‌های استقلال و پرسپولیس از لیگ قهرمانان آسیا در فصل ۲۰۲۳-۲۰۲۲)^۱ نسبت به گذشته افزایش یافته است.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. گزارش سیاستی با عنوان «واکوی مسئله حذف باشگاه‌های استقلال و پرسپولیس از لیگ قهرمانان فوتبال آسیا در فصل پیش رو و ارائه راهکارهای اثربخش»، شماره مسلسل: ۱۸۰۴۹، تاریخ انتشار: بهمن‌ماه ۱۴۰۰.

۱-۳. کرسی‌های مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش

جدول ۳. کرسی‌های مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش به تفکیک فدراسیون، جنسیت و سطح سال ۱۴۰۱

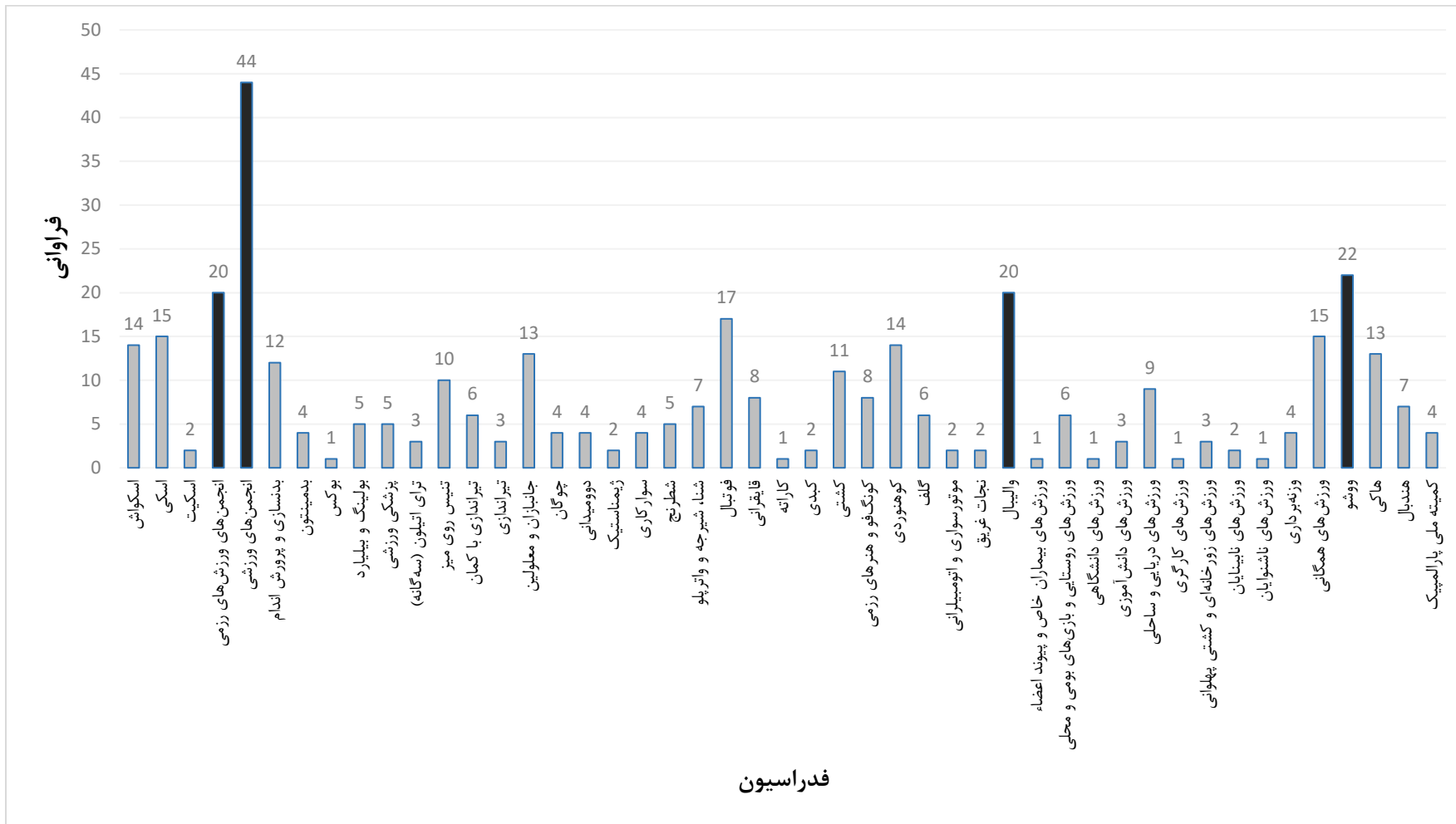
ردیف	فدراسیون	سطح کرسی مورد تصدی				جنسیت	
		منطقه‌ای	قاره‌ای	جهانی	مجموع	زن	مرد
۱	اسکواش	۱۲	۲	-	۱۴	۴	۱۰
۲	اسکی	-	۱	۱۴	۱۵	۳	۱۲
۳	اسکیت	-	۱	۱	۲	-	۲
۴	انجمن‌های ورزش‌های رزمی	۵	۱۰	۵	۲۰	۱	۱۹
۵	انجمن‌های ورزشی	۶	۲۷	۱۱	۴۴	۹	۳۵
۶	بدنسازي و پرورش اندام	-	۴	۸	۱۲	۲	۱۰
۷	بدمینتون	-	۴	-	۴	۱	۳
۸	بوکس	-	۱	-	۱	۱	-
۹	بولینگ و بیلیارد	۳	۱	۱	۵	-	۵
۱۰	پزشکی ورزشی	-	۵	-	۵	۱	۴
۱۱	ترای اتیلون (سه‌گانه)	-	۲	۱	۳	-	۳
۱۲	تنیس روی میز	-	۵	۵	۱۰	۴	۶
۱۳	تیراندازی با کمان	-	۵	۱	۶	۱	۵
۱۴	تیراندازی	-	۳	-	۳	۲	۱
۱۵	جانبازان و معلولین	-	۵	۸	۱۳	۲	۱۱
۱۶	چوگان	-	۳	۱	۴	-	۴
۱۷	دوومیدانی	-	۴	-	۴	-	۴
۱۸	ژیمناستیک	-	۲	-	۲	۱	۱
۱۹	سوارکاری	-	۲	۲	۴	-	۴
۲۰	شطرنج	-	-	۵	۵	۲	۳
۲۱	شنا، شیرجه و واترپلو	-	۵	۲	۷	-	۷
۲۲	فوتبال	۵	۱۰	۲	۱۷	۲	۱۵
۲۳	قایقرانی	-	۵	۳	۸	۲	۶
۲۴	کاراته	-	-	۱	۱	۱	-
۲۵	کبدي	-	۱	۱	۲	-	۲
۲۶	کشتي	-	-	۱۱	۱۱	۲	۹
۲۷	کونگ‌فو و هنرهای رزمی	-	۷	۱	۸	۲	۶
۲۸	کوهنوردی	۲	۴	۸	۱۴	۲	۱۲
۲۹	گلف	-	۲	۴	۶	-	۶
۳۰	موتورسواری و اتومبیل‌رانی	-	-	۲	۲	۱	۱
۳۱	نجات‌غریق	-	-	۲	۲	-	۲
۳۲	والیبال	۷	۷	۶	۲۰	۶	۱۴
۳۳	ورزش‌های بیماران خاص و پیوند اعضا	-	-	۱	۱	۱	-

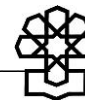
ردیف	فدراسیون	سطح کرسی مورد تصدی				جنسیت	
		منطقه‌ای	قاره‌ای	جهانی	مجموع	زن	مرد
۳۴	ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی و محلی	-	۳	۳	۶	-	۶
۳۵	ورزش‌های دانشگاهی	-	-	۱	۱	-	۱
۳۶	ورزش‌های دانش‌آموزی	-	۲	۱	۳	-	۳
۳۷	ورزش‌های دریایی و ساحلی	۱	۸	-	۹	-	۹
۳۸	ورزش‌های کارگری	-	-	۱	۱	-	۱
۳۹	ورزش‌های زورخانه‌ای و کشتی پهلوانی	-	-	۳	۳	-	۳
۴۰	ورزش‌های نابینایان	-	-	۲	۲	-	۲
۴۱	ورزش‌های ناشنوایان	-	۱	-	۱	-	۱
۴۲	وزنه‌برداری	-	۴	-	۴	-	۴
۴۳	ورزش‌های همگانی	۳	۶	۶	۱۵	۶	۹
۴۴	ووشو	-	۱۱	۱۱	۲۲	۱	۲۱
۴۵	هاکی	-	۱۳	-	۱۳	۴	۹
۴۶	هندبال	-	۷	-	۷	۲	۵
۴۷	کمیته ملی پارالمپیک	-	۲	۲	۴	۳	۱
	مجموع		۱۸۵	۱۳۷	۳۶۶	۶۹	۲۹۷

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان، دفتر نظارت و برنامه‌ریزی، بهمن‌ماه ۱۴۰۱.

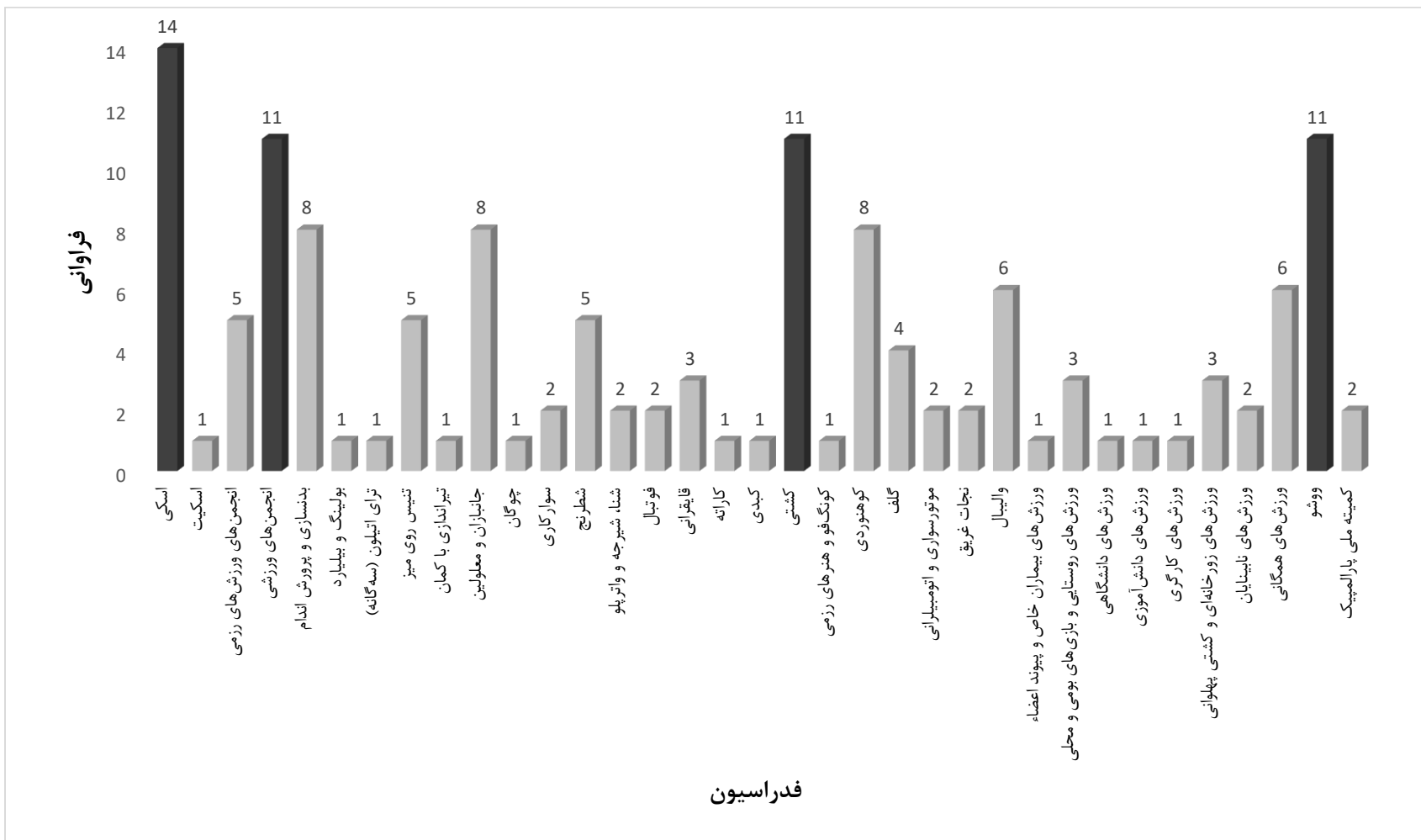
نمودار ۲. مجموع کرسی‌های مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش به تفکیک فدراسیون

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان، دفتر نظارت و برنامه‌ریزی، بهمن‌ماه ۱۴۰۱.

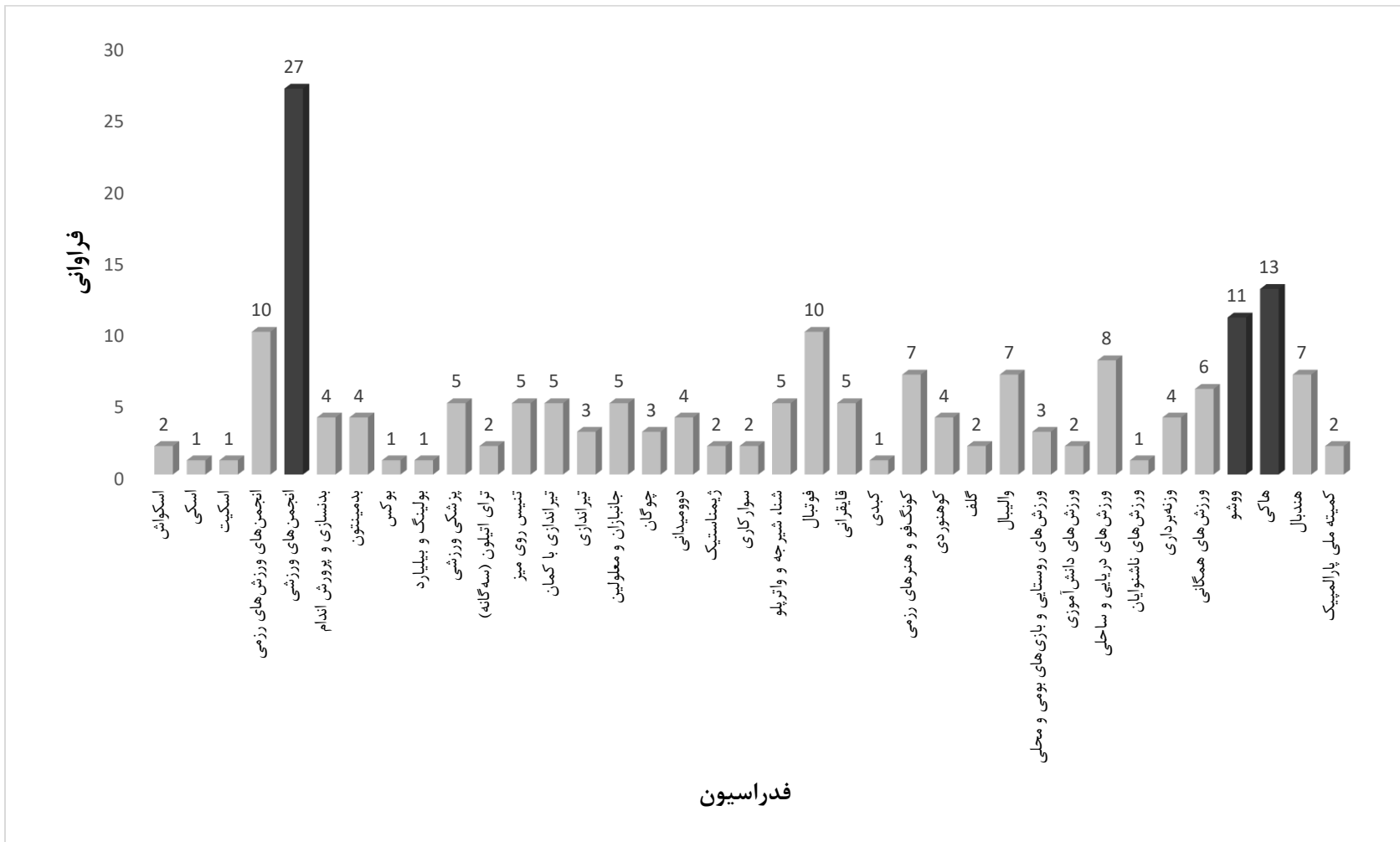

نمودار ۳. کرسی‌های جهانی مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش به تفکیک فدراسیون

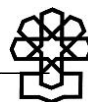

مأخذ: همان.

نمودار ۴. کرسی‌های قاره‌ای مورد تصدی ورزش ایران در مجامع بین‌المللی ورزش به تفکیک فدراسیون

مأخذ: همان.

بررسی، توصیف و تحلیل

اطلاعات و آمار جدول ۳ نشان می‌دهد که دست‌اندرکاران و اعضای فعال در ۴۶ فدراسیون ورزشی ملی و کمیته ملی پارالمپیک موفق به تصدی ۳۶۶ کرسی بین‌المللی شده‌اند که سطح ۱۳۷ کرسی، جهانی، ۱۸۵ کرسی نیز دارای سطح قاره‌ای شامل آسیایی و آسیا - اقیانوسیه و درنهایت ۴۴ کرسی دیگر نیز دارای سطح منطقه‌ای مشتمل بر آسیای مرکزی و غرب آسیاست.

با توجه به اطلاعات و آمار ارائه شده که محل اخذ آن وزارت ورزش و جوانان در بهمن‌ماه ۱۴۰۱ است، به نظر می‌رسد که سایر فدراسیون‌ها که نامی از آنها در ستون متعلق به فدراسیون‌های جدول ۳ نیست دست‌اندرکاران و اعضای آن فدراسیون‌ها در زمان فعلی تصدی هیچ کرسی مجمع بین‌المللی ورزشی را برعهده ندارند.

اطلاعات ارائه شده در جدول ۳ نشان می‌دهد که فدراسیون‌های انجمن‌های ورزشی، ووشو، والیبال و انجمن‌های ورزشی رزمی دارای بیشترین کرسی در مجامع بین‌المللی ورزش و به ترتیب دارای ۴۴، ۲۲، ۲۰ و ۲۰ کرسی هستند. عامل اصلی کسب این تعداد کرسی بین‌المللی توسط دست‌اندرکاران و اعضای فدراسیون انجمن‌های ورزشی به ساختار و حجم فعالیت این فدراسیون ورزشی برمی‌گردد، زیرا برخی از رشته‌های ورزشی که در قالب فدراسیون بین‌المللی و اتحادیه جهانی ورزشی فعالیت دارند و در کشورمان فدراسیون ندارند به‌عنوان یک انجمن مستقل ذیل این فدراسیون فعالیت می‌کنند. بنابراین، ۴۴ کرسی بین‌المللی مورد تصدی دست‌اندرکاران و اعضای فعال ایرانی این فدراسیون که به تفکیک شامل ۱۱ کرسی جهانی، ۲۷ کرسی قاره‌ای و ۶ کرسی منطقه‌ای است، متعلق به طیف گسترده‌ای از رشته‌های ورزشی است و تنوع فراوانی دارد.

اطلاعات ارائه شده در نمودار ۳ حاکی از آن است که فدراسیون‌های اسکی، کشتی، ووشو و انجمن‌های ورزشی به ترتیب دارای ۱۴، ۱۱، ۱۱ و ۱۱ کرسی جهانی هستند و نمودار ۴ نشان می‌دهد که فدراسیون‌های انجمن‌های ورزشی، هاکی و ووشو به ترتیب دارای ۲۷، ۱۳ و ۱۱ کرسی قاره‌ای هستند که بیشترین تعداد نسبت به سایر فدراسیون‌ها تلقی می‌شود.

بررسی کمی تعداد کرسی‌های بین‌المللی مورد تصدی ورزش ایران و تنوع رشته‌های موجود نشان از آن دارد که ورزش کشور در عرصه بین‌الملل حضور چشمگیری دارد، ولی بررسی کیفیت این کرسی‌ها از یک‌سو و چالش‌های پیش روی ورزش ایران در سطوح مختلف عرصه بین‌الملل گویای این است که وضعیت نامساعد و نابسامان است؛ زیرا حجم پرونده‌های مفتوح و شکست‌خورده ورزش کشور در نهادهای بین‌المللی ورزشی مرتبط طی یک دهه گذشته و بدهی‌ها و جرائم این پرونده‌ها فراتر از حد معمول است، به‌نحوی که غالب کشورهای فعال و مطرح در حوزه ورزش یا اصلاً پرونده‌ای در این نهادها ندارند و اگر دارند بسیار انگشت‌شمار است و معمولاً به برتری آنها ختم می‌شود.

نکته حائز اهمیت در این مجال می‌تواند به میزان آشنایی و تسلط رؤسا و مسئولان اجرایی فدراسیون‌های ورزشی کشورمان به زبان انگلیسی و همچنین میزان آشنایی و ارتباطات این افراد با نهادهای بین‌المللی ورزشی و همین‌طور حقوق بین‌الملل مرتبط برگردد، زیرا حضور سالیانه آنها در مجامع بین‌المللی ورزشی مربوطه و میزان ارتباط، گفتگو و رایزنی آنها در شرایط معمول می‌تواند به پیشگیری هرچه بیشتر ایجاد چنین مشکلات و مسائلی کمک نماید. بررسی‌ها نشان می‌دهد که غالب پرونده‌های شکست‌خورده ورزش کشورمان طی این سال‌ها به عدم آشنایی غالب مسئولان

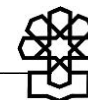
فدراسیون‌ها به مقررات حقوقی وضع شده و تغییرات سالیانه حقوقی و مدیریتی در آن رشته‌ها و اهمال کاری و نگرفتن ارتباط و مشاوره با ارکان مربوطه است که منجر به هدررفت بیت‌المال و منابع مالی فراوان در این شرایط ارزی می‌شود.^۱ موضوع بسیار مهم دیگر اینکه از ۳۶۶ کرسی مجامع بین‌المللی ورزش مورد تصدی ورزش ایران که در سه سطح جهانی، قاره‌ای و منطقه‌ای است، غالب کرسی‌ها مهم و تأثیرگذار نیستند و کرسی‌های اثربخش و کارا معمولاً عضویت در هیئت رئیسه فدراسیون‌های جهانی و آسیایی رشته‌های مرتبط و همچنین عضویت در شورا و هیئت اجرایی نهادهای ورزشی بین‌المللی ذکر شده در جدول ۴ (بجز ردیف‌های ۳ تا ۷ در خصوص ورزش سایر قاره‌ها بجز آسیا) است.

از مهم‌ترین کرسی‌های تأثیرگذار در ورزش جهان می‌توان به عضویت در کمیته بین‌المللی المپیک اشاره کرد که به IOC Member معروف است و از آخرین عضویت یک ایرانی در این کمیته نزدیک به ۱۸ سال می‌گذرد. این در حالی است که این کمیته هم‌اکنون ۹۹ عضو دارد و کشورهایی چون بوتان و افغانستان که در ورزش قدرتی ندارند در کمیته بین‌المللی المپیک نماینده دارند.^۲

در مجموع جهت عضویت در مجامع مهم و تأثیرگذار بین‌المللی ورزش نیاز به ثبات مدیریت، لابی‌گری و هزینه کردن دارد که متأسفانه ورزش کشور بنابه دلایل متعدد از این عناصر بی‌بهره است و تا زمانی که ورزش کشورمان در این مجامع عضو و قدرت نداشته باشد، مسیر ارتقا و پیشرفت ورزش مهیا نخواهد شد، زیرا تصمیمات و برنامه‌ریزی‌های کلان و خُرد ورزش جهان در این مجامع گرفته می‌شود و سهم داشتن غالب کشورهای قدرتمند ورزش جهان در این مجامع به توالی و استمرار رشد روزافزون و موفقیت آن کشورها کمک مضاعفی می‌نماید.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش سیاستی با عنوان «واکاوی مسئله قراردادهای حرفه‌ای ورزشی با تأکید بر رشته فوتبال»، شماره مسلسل: ۱۷۱۷۴، تاریخ انتشار: مهرماه ۱۳۹۹.

۲. <https://olympics.com/ioc/members>

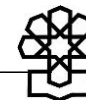
۲. نهادهای مهم ورزشی در عرصه بین‌الملل

جدول ۴. نهادهای مهم ورزشی در عرصه بین‌الملل

مقر	وظیفه	مجامع بین‌الملل			ردیف
		علائم اختصاری	انگلیسی	فارسی	
لوزان سوئیس	یک نهاد بین‌المللی است که مسئولیت اجرای المپیک را دارد و سه رویداد اصلی بازی‌های تابستانی، بازی‌های زمستانی و بازی‌های جوانان را مورد حمایت قرار می‌دهد.	IOC	International Olympic Committee	کمیته بین‌المللی المپیک	۱
پاریس	متعلق به تمام کمیته‌های ملی المپیک	ANOCs	Association of National Olympic Committees	انجمن کمیته‌های ملی المپیک	۲
ابوجا، نیجریه	نماینده انجمن کمیته‌های ملی المپیک در آفریقا	ANOCA	Association of National Olympic Committees of Africa	انجمن کمیته‌های ملی المپیک آفریقا	۳
مکزیکوسیتی، مکزیک	نماینده انجمن کمیته‌های ملی المپیک در اروپا	PASO	Pan American Sports Organization	کمیته‌های المپیک اروپا	۴
کویت، کویت	نماینده انجمن کمیته‌های ملی المپیک در آسیا	OCA	Olympic Council of Asia	شورای المپیک آسیا	۵
رم، ایتالیا	نماینده انجمن کمیته‌های ملی المپیک در پان امریکن	EOC	European Olympic Committees	سازمان ورزشی پان‌امریکن	۶
سووا، فیجی	نماینده انجمن کمیته‌های ملی المپیک در اقیانوسیه	ONOC	Oceania National Olympic Committees	کمیته‌های ملی المپیک اقیانوسیه	۷
لوزان سوئیس	انجمن غیرانتفاعی، متشکل از فدراسیون‌های بین‌المللی ورزشی است که رشته آنها در برنامه بازی‌های المپیک تابستانی قرار دارد و مهم‌ترین اهداف آن جمع‌آوری اطلاعات مربوط به هریک از رشته‌های ورزشی و توزیع بین اعضا و سایر ارگان‌های بین‌المللی ورزشی و نیز گردهمایی فدراسیون‌های بین‌المللی عضو می‌باشد.	ASOIF	Association of Summer Olympic International Federations	انجمن فدراسیون‌های بین‌المللی بازی‌های المپیک تابستانی	۸
زوریخ آلمان	انجمنی از فدراسیون‌های ورزش‌های زمستانی است که توسط کمیته بین‌المللی المپیک به رسمیت شناخته شده است که در بازی‌های المپیک زمستانی شرکت می‌کند. همکاری بین اعضای خود را تشویق می‌کند و مسئول هماهنگی تقویم مسابقات است.	AIOWF	Association of International Olympic Winter Sports Federations	انجمن بین‌المللی فدراسیون‌های ورزشی بازی‌های المپیک زمستانی	۹
لوزان سوئیس	این انجمن غیردولتی و غیرانتفاعی، متشکل از فدراسیون‌های ورزشی بین‌المللی است که مورد تأیید کمیته بین‌المللی المپیک هستند و از طرف این سازمان به رسمیت شناخته شده‌اند، اما رشته ورزشی آنها در برنامه بازی‌های المپیک قرار ندارد.	ARISF	Association of IOC Recognised International Sports Federations	انجمن فدراسیون‌های ورزشی بین‌المللی مورد تأیید آی.ا.سی	۱۰
بن آلمان	متعهد به توسعه فرصت‌های ورزشی برای تمام افراد معلول از سطح مبتدی تا سطح نخبه می‌باشد.	IPC	International Paralympic Committee	کمیته بین‌المللی پارالمپیک	۱۱
انگلستان	این انجمن، فرصت‌های تفریحی را سازمان‌دهی می‌کند، ورزش‌های سازگار را توسعه می‌دهد و رویدادهای ورزشی را برای افراد مبتلا به فلج مغزی و بیماری‌های عصبی مرتبط سازمان‌دهی می‌کند.	CP-ISRA	Cerebral Palsy International Sports and Recreation Association	انجمن بین‌المللی ورزش‌ها و تفریحات مبتلایان به فلج مغزی	۱۲

مقر	وظیفه	مجامع بین‌الملل			ردیف
		علائم اختصاری	انگلیسی	فارسی	
بن آلمان	مأموریت این فدراسیون، ترویج ادغام کامل افراد نابینا و کم‌بینا در جامعه از طریق ورزش و تشویق افراد دارای نقص بینایی به ورزش و تمرین است.	IBSA	International Blind Sports Federation	فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های نابینایان	۱۳
انگلستان	برای ورزش با اختلالات فکری است که ورزش را در سراسر جهان برای ورزشکاران دارای ناتوانی ذهنی، اوتیسم و سندرم داون ترویج می‌کند.	INAS-FID	International Sports Federation for Persons with Intellectual Disability	فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های کم‌توانان ذهنی	۱۴
باکینگهامشر انگلستان	این نهاد بین‌المللی حاکم بر ورزش پارالمپیک با ویلچر است.	IWAS	International Wheelchair and Amputee Sports Federation	فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های افراد ویلچری و قطع عضو	۱۵
لوزان سوئیس	یک سازمان چترگونه برای همه فدراسیون‌های بین‌المللی ورزشی (المپیک و غیرالمپیک) و همچنین برگزارکنندگان بازی‌های چندورزشی و انجمن‌های بین‌المللی مرتبط با ورزش است. از مارس ۲۰۰۹ تا آوریل ۲۰۱۷ نام خود را به Sport Accord تغییر داد که به نام قبلی خود بازگشت. یک سازمان ورزشی بین‌المللی با ۹۵ عضو کامل (فدراسیون‌های ورزشی بین‌المللی حاکم بر ورزش‌های خاص در سراسر جهان) و ۲۰ عضو وابسته (سازمان‌هایی که فعالیت‌های نزدیک به فدراسیون‌های ورزشی بین‌المللی را انجام می‌دهند) است.	GAISF	Global Association of International Sports Federations	انجمن جهانی فدراسیون‌های بین‌المللی ورزشی	۱۶
لوزان سوئیس	نهادی مستقل است که به منازعات و اختلافات در حوزه ورزش می‌پردازد و هدف آن پیدا کردن راه‌حل‌های مناسب برای حل اختلاف‌ها در حوزه ورزش با توجه به نیازهای روز ورزش است. این نهاد در سال ۱۹۸۴ به‌عنوان بخشی از کمیته بین‌المللی المپیک بنیانگذاری شد.	CAS	Court of Arbitration for Sport	دادگاه حکمیت ورزش	۱۷
لوزان سوئیس	کمک به ورزشکاران در دستیابی به عملکرد بهینه با به حداکثر رساندن پتانسیل ژنتیکی، سلامت، تغذیه و مراقبت و آموزش پزشکی با کیفیت بالاست.	FIMS	Fédération Internationale de Medicine Sportive	فدراسیون بین‌المللی پزشکی ورزشی	۱۸
برلین آلمان	یک سازمان بین‌المللی که توسط IOC به‌رسمیت شناخته شده، همکار رسمی یونسکو است و با WHO در پروژه‌های بزرگ همکاری می‌کند. سازمان بین‌المللی چترگونه برای ورزش، علوم ورزشی و تربیت بدنی است.	ICSSPE	International Council of Sport Science and Physical Education	شورای بین‌المللی علوم ورزشی و تربیت بدنی	۱۹
میلان ایتالیا	جشنواره فیلم‌های ورزشی را به‌منظور رقابت بین فیلم‌سازان، برنامه‌سازان و کشف استعدادها جوان و معرفی چهره‌های خلاق، همگام با سیاست‌های ورزش در راستای حمایت از تولید و عرضه فیلم‌های ورزشی برگزار می‌کند.	FICTS	Fédération Internationale Cinéma Télévision Sportifs	فدراسیون بین‌المللی سینما و تلویزیون ورزشی	۲۰
لوزان سوئیس	یک انجمن بین‌المللی است که توسط کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) به‌رسمیت شناخته شده که هر چهار سال یک‌بار، از سال ۱۹۸۱، رویداد چند ورزشی را به نام بازی‌های جهانی برای رشته‌های غیرالمپیک برگزار می‌کند.	IWGA	International World Games Association	انجمن بین‌المللی بازی‌های جهانی	۲۱
مونترال کانادا	صیانت از حقوق اولیه ورزشکاران جهت شرکت در ورزش عاری از دوپینگ و در نتیجه ارتقای سلامت، انصاف، جوانمردی، تساوی و برابری برای ورزشکاران در سراسر جهان حصول اطمینان از پیاده شدن برنامه‌های مبارزه با دوپینگ به‌صورت هماهنگ، یکنواخت و مؤثر و کارآمد در سطوح بین‌المللی و ملی جهت کشف، شناسایی، ممانعت و پیشگیری از دوپینگ.	WADA	World Anti-Doping Agency	آژانس جهانی ضد دوپینگ	۲۲

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

۳. کارکردهای دیپلماسی ورزشی در کشورهای منتخب

جدول ۵. راهبردهای دیپلماسی ورزشی در کشورهای منتخب

کشور	راهبردهای استفاده از دیپلماسی ورزشی
استرالیا	استرالیا را می‌توان نمونه‌ای موفق در استفاده از دیپلماسی ورزشی به‌عنوان ابزاری در اختیار سیاست خارجه دانست؛ دپارتمان تجارت و امور بین‌الملل (دی.اف.ای.تی) متولی اصلی مدیریت دیپلماسی ورزشی در وزارت خارجه این کشور است؛ این دپارتمان در تلاش است تا با استفاده از ورزش، ارتباطات و تعاملات خود با سایر کشورها به‌ویژه کشورهای برزیل، کره جنوبی، ژاپن، روسیه، پرو و کشورهای آسیای غربی را بیش از پیش تقویت نماید. به‌علاوه این کشور در سال ۲۰۱۵ علاوه بر انتشار اولین برنامه راهبردی چهارساله رسمی دیپلماسی ورزش خود تا سال ۲۰۱۹، تلاش کرد تا از ورزش در مسیرهای ذیل استفاده نماید: ارتباط مردم و مؤسسات مختلف مرتبط با ورزش با یکدیگر، نمایش استرالیا به مردمان جهان از طریق ورزش، حمایت از خلاقیت و تحقق انسجام از طریق ورزش، برنامه نظارت رهبران رشته‌های ورزشی، تقویت ورزش به‌منظور توسعه استرالیا، بورسیه رشته‌های ورزشی استرالیا.
ژاپن	ژاپنی‌ها پس از جنگ جهانی دوم به فکر استفاده از قدرت نرم افتادند تا تصویر تخریب شده کشورشان در عرصه بین‌المللی را ترمیم کنند، بنابراین نامزد میزبانی بازی‌های المپیک ۱۹۶۴ شدند و در نهایت مورد موافقت کمیته بین‌المللی المپیک قرار گرفت و المپیک ۱۹۶۴ نقطه عطفی در بازگشت ژاپن به جامعه بین‌الملل بود. از آن زمان تاکنون ژاپنی‌ها راهبردهای مختلفی به‌منظور استفاده از ورزش در راستای توسعه دیپلماسی عمومی خود استفاده نموده‌اند که مهم‌ترین آنها عبارتند از: تأسیس بنیاد ژاپن در ۱۹۷۲ به‌عنوان مهم‌ترین مرکز تعاملات فرهنگی و ورزشی و راه‌اندازی ۱۹ دفتر تا ۱۸ کشور جهان تا به امروز، تشکیل جی لیگ در ۱۹۹۲ و حضور مربیان و بازیکنان خارجی مطرح از کشورهای فرانسه، برزیل، ایتالیا و سایر مربیان مطرح جهان، میزبانی مشترک جام جهانی ۲۰۰۲ و نمایش دیپلماسی موفق فوتبال با کره جنوبی به‌رغم مشکلات دیرینه دو کشور، رسانه‌ای‌سازی تحولات ورزشی داخل کشور مانند جی لیگ و لیگ جودو در کشورهای فیلیپین، مالزی و اندونزی، تشکیل شورای عالی ورزش ژاپن و تلاش این شورا برای عقد تفاهمنامه با نهادهای بین‌المللی ورزش از جمله کمیته بین‌المللی المپیک.
آمریکا	با مطالعه متون مرتبط با دیپلماسی عمومی و ورزشی آمریکا به‌صورت کلی می‌توان دو کارکرد عمده برای ورزش این کشور متصور شد: ۱. ورزش به‌عنوان ابزاری برای سلب مشروعیت: در این شیوه دستگاه دیپلماتیک این کشور تلاش دارد تا هزینه‌های دخالت نظامی را کاهش و از ورزش به‌عنوان ابزاری برای تحریم و جریمه سایر کشورها استفاده نماید. ۲. ورزش ابزاری برای تقویت تعاملات دیپلماتیک؛ نمونه بارز این موضوع را می‌توان در ظرفیت ارتباطی - اجتماعی ورزش در زمان جنگ سرد مشاهده کرد.
ترکیه	ترکیه پس از ۱۵ سال ناکامی در کسب میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی مانند بازی‌های المپیک تابستانی و قهرمانی فوتبال اروپا، در شرایط فعلی به‌عنوان کشوری با جاذبه‌های گردشگری متفاوت، همواره از برگزاری مسابقات رشته‌های ورزشی مختلف به‌منظور تسهیل روابط با کشورهای همجوار خود بهره برده است. دیپلماسی ورزشی ترکیه بر توسعه تعاملات با سازمان‌های بین‌المللی ورزشی، تقویت تصویر ملی، استفاده از فناوری رسانه، معرفی سفیران ورزشی به جامعه جهانی و توسعه و تقویت حضور در کمیسیون‌های مختلف اروپایی تمرکز دارد.
چین	چینی‌ها در تاریخ تعاملات خود با سایر کشورها همواره به‌خوبی از ورزش به‌منظور تقویت سیاست خود بهره‌مند شده‌اند و نمونه بارز آن را نیز می‌توان در خلال دیپلماسی پینگ‌پنگ با ایالات متحده و ژاپن دید؛ تا ۱۹۴۹ چینی‌ها به‌دلیل آشوب‌های خانگی و جنگ جهانی دوم نتوانستند در عرصه بین‌الملل ورزش فعالیت خاصی داشته باشند؛ از آن زمان تا به امروز این کشور به‌رغم مواجهه با معضلی به‌نام تایوان در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی، توانست از ورزش به‌عنوان اهرمی برای تحقق سه هدف خود استفاده نماید: ۱. دیپلماسی انقلابی خود، ۲. کسب مشروعیت بین‌المللی، ۳. تسهیل‌کننده روابط بین‌الملل.
روسیه	به‌منظور بررسی جایگاه ورزش در روسیه می‌بایست در ابتدا به انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ اشاره کرد، جایی که موجبات پیوند ناگسستنی ورزش با حکومت شوروی را فراهم کرد؛ به‌صورت کلی، مهم‌ترین کارکردهای ورزش در کشور روسیه (شوروی سابق) عبارتند از: ارتقای روابط با حامیان شوروی، همکاری با گروه‌های موافق خارجی و تضعیف قدرت بورژوازی و سوسیال دموکراسی؛ ترویج روابط همسایگی مناسب با دولت‌های هم‌مرز با شوروی به دلایل استراتژیک؛ جلب حمایت از شوروی و سیاست‌های آن در میان کشورهای در حال توسعه آفریقا، آسیا و آمریکای لاتین؛ به‌دست آوردن موفقیت‌های ورزشی در محیط بین‌المللی به‌عنوان یک دولت، ملت به‌ویژه از طریق المپیک برای تقویت شوروی در خارج از مرزهای کمونیستی. پس از فروپاشی شوروی در ۱۹۹۱، روسیه تلاش کرد تا با کسب میزبانی رویدادهای ورزشی به‌عنوان کشوری متمایز از شوروی سابق معرفی گردد.

مأخذ: مهدی شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۸، مطالعه تطبیقی دیپلماسی ورزش در توسعه روابط خارجی ایران و کشورهای منتخب.

بررسی و تحلیل

در ازدحام سازمان‌های غیردولتی (NGOs)، شرکت‌های چندملیتی (MNCs) و سازمان‌های بین‌حکومتی (IGOs) هزاره سوم، ورزش را می‌توان یک نمایش فرادپلماتیک در نظر گرفت. با نگاهی به عملکرد سایر کشورهای جهان به‌خوبی می‌توان کشورهای نظیر برزیل، روسیه و چین را کشورهایی هدفمند در میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی و توسعه اقتصاد سیاسی خود از این مسیر نام برد؛ امروزه دیپلماسی ورزشی در این کشورها توانسته خود را به‌عنوان یک آغازگر، تقویت‌کننده و شتاب‌دهنده در روابط بین‌الملل کشورهای مختلف معرفی نماید.

در بُعد سیاسی نیز تا پیش از جنگ جهانی دوم ورزش به‌عنوان یک سرگرمی و ابزاری در دست حکومت‌ها صرفاً به‌منظور نشان دادن قدرت و برتری مورد استفاده قرار می‌گرفت؛ در حالی که امروزه و در شرایط فعلی دیپلماسی ورزش در حکومت‌های رسمی پذیرفته شده است.

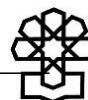
دیپلماسی ورزشی در میان کشورهای مختلف حسب جغرافیای سیاسی آنها، کنش‌ها و کارکردهای متفاوتی دارد؛ پس از پشت سر گذاشتن دوره جنگ سرد، سرمایه‌گذاری کشورهای در حال توسعه برای کسب میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی در کنار تصاحب کرسی‌ها و صندلی‌های بین‌المللی به‌عنوان یکی از منابع قدرت غیرملموس آنها در حال افزایش است. این کشورها از ورزش به‌عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف خود در عرصه بین‌الملل استفاده می‌نمایند. کشورهای فراصنعتی با اقتصاد پیشرفته در عرصه بین‌الملل از ورزش به‌عنوان ابزاری تهاجمی نرم‌افزاری، آورنده اقتدار و درنهایت تثبیت‌کننده یا بهبوددهنده وضعیت اقتصادی خود استفاده می‌نمایند. در این میان آمریکا به‌خوبی توانسته با استفاده از ستارگان ورزشی، خود را بازیگر مطرح جنگ نرم معرفی نماید؛ به‌علاوه برندهای ورزشی معروف این کشور مانند نایک به‌عنوان منابع بارز قدرت نرم آمریکا از زمان جنگ جهانی اول تاکنون مطرح بوده است.

از سوی دیگر، چینی‌ها را می‌توان رقیب نوظهور آمریکا در عرصه ورزش جهان نامید؛ ورزش نه‌تنها برای آنان به‌عنوان کسب‌وکار، تفریح و سرگرمی به حساب می‌آید، بلکه به‌عنوان پروژه‌ای با هدف ملی طرح‌ریزی شده است. در این بین، دولت این کشور از بازی‌های ۲۰۰۸ پکن نه‌تنها در ابعاد مالی و سیاسی از ورزش حمایت نمود، بلکه یکی از اهداف مهم آن از کسب میزبانی بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ پکن را کمک به موفقیت در اجلاس جهانی اکسپو در سال ۲۰۱۰ گزارش کرد.

استرالیا نیز توانست «ملت ورزشی» را به‌عنوان یکی از تصاویر این کشور پیش، حین و بعد از بازی‌های المپیک ۲۰۰۰ سیدنی مطرح نماید. یکی از نتایج این المپیک، بهبود تصویر ملی استرالیا به اندازه ۱۰ سال بود که این خود نشان‌دهنده «مدیریت تصویر» صحیح توسط برگزارکنندگان این بازی‌ها بود.

جمع‌بندی و پیشنهاد

طی چند سال گذشته کشورهای مختلف در تلاش بوده‌اند جهت‌گیری دستگاه دیپلماسی خود را صرفاً به مقامات رسمی کشورهای مقابل معطوف ساخته و سازه‌های اجتماعی و ذهنی مردم آن را نیز متأثر سازند. لذا با توجه به تلاش روزافزون مثلث عبری، عربی و غربی جهت حملات مداوم رسانه‌ای و تبلیغاتی علیه ایران و همچنین تشدید تحریم،

به نظر می‌رسد که دیپلماسی ورزش به‌عنوان یکی از ابزارهایی که توان مشروع‌سازی اهداف ملت‌ها را داراست، می‌تواند به اهداف سیاست خارجی کشورمان کمک زیادی کند.

افزون بر این، به نظر می‌رسد که سیاستمداران عرصه روابط دیپلماتیک کشورمان همچنان بهره‌مندی بهینه و مناسبی از قدرت دیپلماتیک ورزشکاران، داوران، مربیان و به‌طور کلی موقعیت ورزش ایران نمی‌کنند و به‌رغم استفاده غیرمستقیم سایر کشورها از ورزش برای رساندن پیام خود به جامعه جهانی، این موضوع در دستگاه دیپلماتیک کشور ما مورد استفاده جدی قرار گرفته است. فقدان استراتژی کلان، نداشتن ضمانت اجرایی مناسب و نبود تلاش دیپلماتیک هم‌افزا (و نه جرقه‌ای) در وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران سبب شده تا ورزش نیز همانند سایر ابعاد دیپلماسی عمومی نتواند خود را به‌عنوان اهرمی سیاسی - اقتصادی برای رسیدن به اهداف عالیه نظام مطرح نماید. در فضای ظالمانه تحریم دولت آمریکا، ورزش ایران می‌تواند به‌عنوان اهرمی برای تسهیل و تقویت روابط با سایر کشورها به‌ویژه کشورهای اسلامی همسایه مورد استفاده قرار گیرد تا علاوه بر تقویت تعاملات ورزشی در عرصه بین‌الملل، ایران را به‌عنوان کشوری باز و با پتانسیل بالا در جهت توسعه گفتگو به جهانیان معرفی نماید. لذا در راستای عملیاتی شدن نقش ورزش در دیپلماسی عمومی و تسهیل‌گری آن در ارتباطات بین دول و همچنین تقویت و ارتقای ورزش عرصه داخلی و خارجی، راهکارهای ذیل پیشنهاد می‌شود:

۱. به‌منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های ورزشی در دیپلماسی و روابط بین‌الملل، شناسایی جدیدترین تحولات و نقش‌آفرینی فعال در این عرصه و نیز تسریع و تسهیل ورزش‌های قهرمانی و حرفه‌ای بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای هدف، وزارت امور خارجه موظف است با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی و وزارت ورزش و جوانان، نسبت به ایجاد پست سازمانی در سفارتخانه‌های کشورهای هدف با شرح وظایف مشخص به‌عنوان رایزن ورزشی اقدام نماید.
۲. افزودن شاخص «تسلط در صحبت کردن و خواندن متون یک زبان خارجی با اولویت زبان انگلیسی» در شرایط اختصاصی نامزدهای متصدی پست‌های رئیس، نایب رئیس، دبیرکل و عضویت هیئت اجرایی کمیته‌های ملی المپیک و پارالمپیک و همچنین رئیس، نایب رئیس و دبیر فدراسیون‌های ورزشی کشورمان توسط وزارت ورزش و جوانان.
۳. پیگیری، هماهنگی و اقدام در وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک و فدراسیون‌های ورزشی مربوطه جهت برگزاری اردوهای مشترک تیم‌های ملی کشورمان با تیم‌های ملی کشورهای دوست و همسایه در رشته‌های ورزشی دارای ظرفیت و افتخارآفرین ایران و کشورهای مربوطه.
۴. شناسایی، پیگیری، تلاش و اقدام در وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، کمیته ملی پارالمپیک و فدراسیون‌های ورزشی مربوطه جهت برگزاری اردوهای مشترک تیم‌های ملی کشورمان با کشورهای قدرتمند و افتخارآفرین در رشته‌های پُرمدال بازی‌های المپیک، پارالمپیک، آسیایی و پارآسیایی جهت ظرفیت‌سازی، تقویت و ارتقای سطح فنی ورزش کشور و مدال‌آوری ورزشکاران ملی‌پوش در بازی‌های مربوطه پیش رو.
۵. شناسایی، پیگیری، تلاش و اقدام در وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، فدراسیون‌های ورزشی مربوطه جهت انعقاد تفاهمنامه با باشگاه‌های قدرتمند و دارای آکادمی سراسر جهان در رشته‌های ورزشی درآمدزا در ورزش و دارای ظرفیت در ورزش کشورمان از جمله رشته‌های فوتبال، والیبال و بسکتبال جهت نقل‌وانتقال بازیکنان در سنین پایه به‌منظور پشتوانه‌سازی تیم‌های ملی کشورمان و ارزآوری برای کشور.

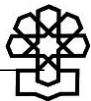
۶. پیگیری، رایزنی، هماهنگی و اقدام در وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک جهت برگزاری «بازی‌های نوروز» به صورت دوسالانه در رشته‌های ورزشی منتخب تیمی و انفرادی و در هر دو بخش آقایان و بانوان با پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران و حضور ۱۷ کشور برگزارکننده رسوم جشن نوروز به منظور گسترش ارتباطات و تعاملات بین‌المللی کشورمان و تقویت و ارتقای سطح فنی و فرهنگی بازیکنان تیم‌های ملی کشورمان در رشته‌های ورزشی منتخب.

۷. پیگیری، رایزنی، هماهنگی و اقدام در وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک جهت برگزاری مسابقات جام خزر با حضور پنج کشور حاشیه دریای خزر به صورت سالیانه که در هر سال، مسابقات در یک رشته ورزشی و در هر دو بخش آقایان و بانوان به میزبانی یک کشور برگزار می‌شود و به منظور افزایش ارتباطات و تعاملات کشورمان با کشورهای حاشیه دریای خزر در ابعاد مختلف و تقویت و ارتقای سطح فنی بازیکنان تیم‌های ملی در رشته‌های منتخب.

۸. ایجاد «کمیسیون کرسی‌های بین‌المللی ورزش» در کمیته ملی المپیک و کمیته ملی پارالمپیک و ذیل شورای عالی تربیت بدنی و ورزش در وزارت ورزش و جوانان به منظور پیگیری، رایزنی، هماهنگی و اقدام جهت کسب کرسی‌های مهم و اثربخش نهادهای بین‌المللی ورزشی به ویژه در سطح جهانی.

منابع و مأخذ

۱. احمدی پور، زهرا و دیگران. مفهوم‌سازی ژئوپلیتیک ورزش. فصلنامه بین‌المللی ژئوپلیتیک، ش ۳۰، ۱۳۹۲.
۲. خبیری، محمد و مهدی شریعتی فیض‌آبادی. سپتامبر سیاه؛ ورزش و تروریسم بین‌الملل. نشر تیک‌تاک، ۱۳۹۵.
۳. خبیری، محمد. جایگاه ورزش در دیپلماسی عمومی، طرح پژوهشی مرکز مطالعات و پژوهش‌های وزارت ورزش و جوانان، ۱۳۹۶.
۴. سجادی، نصرالله. ورزش و روابط بین‌الملل. انتشارات حتمی، تهران، ایران، ۱۳۹۳.
۵. شریعتی فیض‌آبادی، مهدی. مطالعه تطبیقی دیپلماسی ورزش در توسعه روابط خارجی ایران و کشورهای منتخب. دوفصلنامه علمی دانش سیاسی، سال پانزدهم، شماره اول (پیاپی ۲۹)، بهار و تابستان ۱۳۹۸.
۶. شریعتی فیض‌آبادی، مهدی و مازیار ناظمی. طراحی مفاهیم فرهنگ صلح‌ساز ورزش در توسعه روابط بین‌الملل (مطالعه موردی طرح ویو جهان عاری از خشونت و افراط‌گری ریاست‌جمهوری ایران). فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، سال ششم، ش ۲۴، ۱۳۹۶.
۷. شهبایی، هوشنگ. دیپلماسی ورزشی بین ایالات متحده و ایران، فصلنامه گفتگو، ش ۴۲، ۱۳۸۸.
۸. قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان، مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶ مجلس شورای اسلامی.
۹. قانون برنامه پنج‌ساله اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۲-۱۳۶۸) مصوب ۱۳۶۸/۱۱/۱۱.
۱۰. قانون برنامه پنج‌ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۸-۱۳۷۴) مصوب ۱۳۷۳/۹/۲۰.
۱۱. قانون برنامه پنج‌ساله سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۳-۱۳۷۹) مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۱۷.
۱۲. قانون برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۸-۱۳۸۴) مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱.
۱۳. قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰) مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵.
۱۴. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) مصوب ۱۳۹۶/۱۱/۱۶.
۱۵. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. گزارش سیاستی با عنوان «واکاوی مسئله قراردادهای حرفه‌ای ورزشی با تأکید بر رشته فوتبال». شماره مسلسل: ۱۷۱۷۴، تاریخ انتشار: مهرماه ۱۳۹۹.
۱۶. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. گزارش سیاستی با عنوان «واکاوی مسئله حذف باشگاه‌های استقلال و پرسپولیس از لیگ قهرمانان فوتبال آسیا در فصل پیش رو و ارائه راهکارهای اثربخش». شماره مسلسل: ۱۸۰۴۹، تاریخ انتشار: بهمن‌ماه ۱۴۰۰.

17. Amirtash, A. M. (2005). Iran and the Asian games: The largest sports event in the Middle East. *Sport in Society*, 8(3), 449-467.
18. Esherick, C. Baker, R. Jackson, S. (2017). *Case Studies in Sport Diplomacy*, FiT Publishing
19. Grix, J. (2013). Sport politics and the Olympics. *Political Studies Review*, 11(1), 15-25.
20. Grix, J., & Houlihan, B. (2014). Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012). *The British Journal of Politics & International Relations*, 16(4), 572-596.
21. <https://olympics.com/ioc/members>
22. Jackson, S. J. (2013). The contested terrain of sport diplomacy in a globalizing world. *International Area Studies Review*, 16(3), 274 -284.
23. Markovits, A. S., & Rensmann, L. (2010). *Gaming the world: how sports are reshaping global politics and culture*. Princeton University Press.
24. Murray, S. (2013). Moving beyond the Ping-Pong table: sports diplomacy in the modern diplomatic environment. *PD Magazine*, 9, 11-16.
25. Murray, S. (2013). Sports diplomacy in the Australian context: A case study of the Department of Foreign Affairs and Trade. *Sports Law eJournal*.
26. Murray, S., & Pigman, G. A. (2014). Mapping the relationship between international sport and diplomacy. *Sport in Society*, 17(9), 1098-1118.
27. Nygård, H. M., & Gates, S. (2013). Soft power at home and abroad: Sport diplomacy, politics and peace-building. *International Area Studies Review*, 16(3), 235_243.
28. Parrish, R. (2018). Sources and origins of EU sports policy. In *Research Handbook on EU Sports Law and Policy*. Edward Elgar Publishing.
29. Pigman, G. A., & Rofe, J. S. (2014). Sport and Diplomacy. An Introduction. *Sport in Society*, 17(9), 1095-1097.
30. Postlethwaite, V., & Grix, J. (2016). Beyond the acronyms: Sport diplomacy and the classification of the International Olympic Committee. *Diplomacy & statecraft*, 27(2), 295-313.
31. Rowe, D. (2018). *Football, diplomacy and Australia in the Asian century*. In *Sport and diplomacy*. Manchester University Press.
32. Satterfield, L. (2013). Smart Power: Using Sports Diplomacy to Build A Global Network to Empower Women and Girls, *Public Diplomacy Magazine*, <http://publicdiplomacymagazine.com/wp-content/uploads/2013/02/50-51.pdf>

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ ☎ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ ✉ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir